

Mánudaginn 16. nóvember 1959.

Nr. 193/1959. Þorlákur Arnórsson

gegn

fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs.

Dóمندur:

hæstaréttardómararnir Þórður Eyjólfsson, Jón Ásbjörnsson og Jónatan Hallvarðsson, Ármann Snævarr prófessor og Kristján Kristjánsson borgarfégeti.

Kærumál. Frávisun héraðsdóms felld úr gildi.

Dómur Hæstaréttar.

Sóknaraðili hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með kæru 19. október 1959, er barst dóminum 27. s. m. Krefst hann þess, að hinn kærði dómur verði ómerktur og málinu vísað heim til löglegrar meðferðar og að varnaraðilja verði gert að greiða honum kærumálskostnað eftir mati dómsins.

Varnaraðili krefst þess, að hinn kærði dómur verði staðfestur og að honum verði dæmdur kærumálskostnaður úr hendi sóknaraðilja eftir mati Hæstaréttar.

Það athugast vegna ummæla í forsendum hins kærða dóms, að hér fyrir dómi hefur komið fram, að greiðsla sóknaraðilja til tollstjórans í Reykjavík á hluta stóreignaskattsins og útgáfa skuldabréfs fyrir eftirstöðvum skattsins var gerð með fyrirvara um endurgreiðslu.

Þó að sóknaraðili hafi ekki kært skattálagninguna til ríkisskattaneðndar, þykja ákvæði 1. málsg. 10. gr. laga nr. 44/1957, sbr. 23. gr. reglugerðar nr. 95/1957, ekki vera málssókn þessari til fyrirstöðu. Ber því að fella hinn kærða frávisunardóm úr gildi.

Varnaraðilja ber að greiða sóknaraðilja kærumálskostnað, kr. 2.000,00.

Dómsorð:

Hinn kærði dómur á að vera ómerkur, og vísast málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar.

Varnaraðili, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði

sóknaraðilja, Þorláki Arnórssyni, kærumálskostnað, kr. 2.000,00.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 13. október 1959.

Mál þetta er höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, dags. 13. apríl þ. á., af Þorláki Arnórssyni, Laufásvegi 10 hér í bæ, gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Gerir stefnandi þær dómkröfur *aðallega*, að skattur sá, kr. 46.603,00, sem honum var gert að greiða samkvæmt lögum nr. 44/1957, um skatt á stóreignir, verði algerlega felldur niður, en *til vara* krefst hann þess, að skattfjárhæðin verði lækkuð til mikilla muna. Þá krefst stefnandi og málskostnaðar úr hendi stefnda eftir mati dómsins.

Stefndi krefst þess *aðallega*, að málinu verði vísað frá bæjarþinginu, en *til vara* krefst hann sýknu af öllum kröfum stefnanda. Þá krefst hann og málskostnaðar úr hendi hans eftir mati dómars, hvort sem frávísunar- eða sýknukrafan verði tekin til greina.

Frávísunarkrafa stefnda hefur verið tekin til meðferðar sérstaklega, og fór fram munnlegur málflutningur um hana 29. f. m.

Við álagningu skatts samkvæmt lögum nr. 44/1957 var stefnanda gert að greiða kr. 46.603,00 í skatt. Hann hefur eigi viljað una skattálagningu þessari og hefur því höfðað mál þetta til þess að fá skattgjald sitt fellt niður. Er málssókn hans byggð á því í fyrsta lagi, að hér sé eigi um skattálagningu að ræða, heldur eignatöku, sem sé óheimil samkvæmt 41., 42., 67. og 69. gr. stjórnarskrárinnar. Í öðru lagi byggir hann kröfu sína á því, að margir stærstu skattþegnar ríkisins séu undanþegnir þessum skatti, og í þriðja lagi telur stefnandi, að fella beri skattinn niður vegna þess, að rétti sínum sé stórlega hallað samanborið við aðra skattþegna.

Stefndi byggir frávísunarkröfu sína fyrst og fremst á því, að stefnandi hafi með framkomu sinni firrt sig rétti til þess að bera mál þetta undir dómstóla, þar sem hann hafi eigi borið skattálagninguna undir úrskurð ríkisskattaneftndar. Þá hafi stefnandi og án nokkurs fyrirvara greitt hluta af skattgjaldinu, daginn eftir að stefna í málinu var gefin út, og nokkru síðar með sama hætti gefið út skuldabréf fyrir eftirstöðvum skattsins. Þá reisir stefndi frávísunarkröfuna einnig á því, að dómur hafi þegar gengið í Hæstarétti um þau atriði, sem um er deilt í máli þessu, og sé

málarekstur stefnanda því aðeins í því skyni gerður að íþyngja dómstólunum og brjóta niður réttaröryggið í landinu. Loks telur hann, að varakrafa stefnanda sé svo vanreifuð, að vísa beri henni frá bæjarþinginu af þeim sökum.

Stefnandi hefur andmælt frávísunarkröfu stefnda og krefst þess, að henni verði hrundið og að tekið verði tillit til þessa málflutnings, þegar málskostnaður verði endanlega ákveðinn. Neitar stefnandi því, að hann hafi firrt sig rétti til þess að bera skattskyldu sína eða skattgjald undir dómstóla, þótt hann léti eigi ríkisskattaneftnd fjalla um skatt sinn, en greiðslu þeirri, sem hann innti af hendi, hafi fylgt áskilnaður um endurheimtu. Þá telur stefnandi, að hann geti a. m. k. borið skattskyldu sína undir dómstóla, jafnvel þótt enginn áskilnaður hefði verið gerður, er greiðsla fór fram. Loks mótmælir stefnandi því eindregið, að máltilbúnaði sé í nokkru áfátt, og kveður það engu máli skipta um rétt sinn til málssóknar, þótt svipað mál milli annarra aðilja hafi áður verið dæmt af Hæstarétti, en reyndar séu í þessu máli ýmsar málsástæður bornar fram, sem eigi hafi komið til álita Hæstaréttar í máli því, er stefndi bendi til.

Samkvæmt gögnum málsins var stefnanda upphaflega gert að greiða kr. 258.656,00 í skatt á stóreignir samkvæmt lögum nr. 44/1957. Hann kærði þessa skattálagningu til skattstjórans í Reykjavík, sem komst að þeirri niðurstöðu, að eignir stefnanda hefðu verið oftaldar, og með úrskurði skattstjórans hinn 14. ágúst 1958 lækkaði skattur stefnanda í kr. 46.603,00. Því hefur eigi verið haldið fram í málinu, að tilkynningu skattstjóra um skatt stefnanda hafi í nokkru verið áfátt. Stefnandi skaut úrskurði skattstjóra þó eigi til ríkisskattaneftndar og hafðist eigi að í málinu gagnvart skattyfirvöldum fyrr en með málssókn þessari hinn 13. apríl þ. á. Daginn eftir, 14. apríl s. á., greiddi hann tollstjóranum í Reykjavík kr. 13.660,00 upp í skatt sinn, og er eigi sannað gegn mótmælum stefnda, að stefnandi hafi við þá greiðslu eða síðar við útgáfu skuldabréfs fyrir eftirstöðvum skattsins gert nokkurn áskilnað um endurheimtu skattgjaldsins.

Þar sem stefnandi hefur eigi borið skattskyldu sína og skattfjárhæð undir úrskurð ríkisskattaneftndar samkvæmt ákvæðum 10. gr. laga nr. 44/1957 og 24. gr. reglug. nr. 95 frá 28. júní 1957, getur hann nú hvorki borið undir dómstóla skyldu sína til að greiða umræddan skatt né heldur fjárhæð skattsins. Ber því þegar af þeirri ástæðu að taka til greina kröfu stefnda og vísa málinu frá bæjarþinginu.

Rétt þykir samkvæmt málavöxtum, að stefnandi greiði stefnda málskostnað, sem þykir hæfilega ákveðinn kr. 4.500,00.

Hákon Guðmundsson setu-borgardómari kvað upp dóm þenna.

Dómsorð:

Máli þessu er vísað frá bæjarþinginu.

Stefnandi, Þorlákur Arnórsson, greiði stefnda, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, kr. 4.500,00 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 16. nóvember 1959.

Nr. 194/1959. **Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs**
 gegn
Árna Ólafssyni.

Dómendur:

hæstaréttardómaramirnir Þórður Eyjólfsson, Jón Ásbjörnsson og Jónatan Hallvarðsson, Ármann Snævarr prófessor og Kristján Kristjánsson borgarlógeti.

Kærumál. Kröfu um frávisun frá héraðsdómi hrundið.

Dómur Hæstaréttar.

Sóknaraðili hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með kæru 17. október 1959, er barst dóminum 27. s. m. Krefst sóknaraðili þess *aðallega*, að máli varnaraðilja gegn honum verði í heild vísað frá héraðsdómi, en *til vara*, að aðalkröfum varnaraðilja í héraði verði vísað frá héraðsdómi. Svo krefst hann og málskostnaðar í héraði og kærumálskostnaðar úr hendi varnaraðilja.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar úr hendi sóknaraðilja.

Með skírskotun til forsendna hins kærða úrskurðar ber að staðfesta hann.

Sóknaraðilja ber að greiða varnaraðilja kærumálskostnað, sem ákveðst kr. 2.000,00.